

Vandaag is het zondag Solidaridad.

Waar komt die actie ook weer vandaan? Weet u het nog?

Van oorsprong is Solidaridad een actie van de Rooms-katholieke Kerk. In 1969 opgericht als bisschoppelijke adventsactie voor Latijns-Amerika. In 1971 sloten ook protestantse kerken zich aan. Het doel was om via kerken in Latijns-Amerika de uitbuiting van boeren tegen te gaan. Om mensen te helpen op duurzame manier en tegen eerlijk loon boer te zijn. Natuurlijk werden de oprichters geïnspireerd door Bijbelteksten zoals de psalm van vanmorgen: over Gods rechtvaardigheid. "De hemel vertelt van zijn gerechtigheid, alle volken aanschouwen zijn majesteit." En zijn wij niet geroepen om de handen en voeten van God te zijn; om Gods liefde zichtbaar te maken? In een gulle gift, een luisterend oor, een uitgestoken hand? "U die de HEER bemint: haat het kwade."

Sinds 1996 gaat het Solidaridad niet meer enkel om Latijns-Amerika. Ook projecten in Afrika en in Azië kunnen op steun rekenen.

Tijden veranderen. Solidaridad werd steeds meer een niet-kerkelijke ontwikkelingsorganisatie. Zo'n 15 jaar geleden gaf ze haar christelijke identiteit op. En in 2010 maakte Solidaridad zich helemaal los van de Rooms-katholieke Kerk.

Gelukkig werd er nog wel liturgisch materiaal gemaakt. Gebeden werden geschreven; geloofsbelijdenissen uit verre landen bereikten ons. Daarnaast waren er de folders; je ziet ze als omslag van het boekje.

Maar inmiddels is het met de liturgiesuggesties afgelopen. Er wordt niet meer in vieringen geïnvesteerd. Hoe we in de kerk iets doen met Solidaridad moeten we zelf weten. Het enige wat herinnert aan de band die er ooit was met de kerken, is een zinnetje op de website: "Solidaridad is enorm dankbaar voor de steun van kerken die we ieder jaar in deze periode mogen ontvangen."

De tijden van vroeger zijn voorbij...

Nog steeds lezen wij psalmen over Gods gerechtigheid. Zingen we over God die onze herder is. We horen troostwoorden van Paulus, passend bij deze voleindingszondag: over de dood die overwonnen zal worden.

Maar we zijn een slinkend groepje geworden. Twintig jaar geleden konden we nauwelijks allemaal een stoel vinden, hier in het Pauluscentrum. Nu is er zoveel ruimte dat er in de Eshof en misschien ook hier rijen stoelen zijn weggehaald...

Nostalgie kan ons overvallen. Misschien zou je wel terug willen naar vroeger. Naar de tijd toen het Pauluscentrum vol zat. Naar de vieringen met Adri Maat. Toen Solidaridad nog een kerkenactie was.

Terug willen naar vroeger – het is een breed gedeeld verlangen. Het speelde bij de afgelopen verkiezingen een belangrijke rol. Het speelt wereldwijd.

Terug willen naar vroeger. Toen we nog niet bedreigd werden door grensoverschrijdende problemen – zoals klimaatverandering of zeespiegelstijging. Toen huizen nog een beetje betaalbaar waren. Toen stikstof nog geen crisis heette. Toen klimaat nog geen probleem was. Toen de wereld, in woorden van een filosoof, nog 'een bodemloze hulpbron en een oneindige afvalbak' was.

Het is een begrijpelijk verlangen. Wat zouden we graag al die problemen opgelost zien: klimaatcrisis; woningnood; opwarming van de aarde...

Maar het heeft ook iets griezeligs. Want terug willen naar vroeger, dat is een illusie.

Het griezelige van een illusie is dat die geen werkelijkheid is. En ook geen werkelijkheid kan worden.

Maar dat ze wel een enorme aantrekkingskracht heeft. Zo sterk, dat ze ons verstand kan verduisteren.

Terug naar volle kerken... 'Als het maar wat slechter met het Westen ging, dan zouden de kerken weer vol zijn...' Maar is dat wat we willen? Oorlog in West-Europa? Weet ons verstand niet heel goed, dat oorlog een van de ergst traumatiserende en vernietigende rampen is?

Terug naar strenge landsgrenzen... We durven het misschien eigenlijk niet te denken. Maar vragen het ons soms toch af: als de grenzen weer dicht gingen, zouden er dan niet eindelijk huizen zijn voor onze kinderen en kleinkinderen...?

Het is niet moeilijk om je te concentreren op onvrede. Actualiteiten die we horen en lezen voeden die voortdurend. Denk maar aan de steeds dringender waarschuwingen rond het klimaat; de oorlog in Oekraïne; de oorlog in Israël en Gaza; de verschraling van de natuur in ons land; onze verspilling en ons overconsumptisme, zeker op zo'n Black Friday...

Wanneer we ons concentreren op onvrede, en wanneer we het liefst terug willen naar vroeger, worden de woorden van psalm 97 loze kreten. God rechtvaardig? Koning over heel de aarde? Redder uit de greep van het kwaad? Wat merken we ervan...?

En hetzelfde geldt voor psalm 23. Voor Paulus met zijn mooie woorden.

Als we de onvrede te lijf willen gaan door terug te verlangen naar vroeger, vluchten we in een illusie. De grote uitdaging is: hoe keren we dit om? Hoe richten we ons verlangen niet op het verleden, maar op de toekomst? Is er een toekomst waarin we willen wonen? Hoe vinden we die?

Het zijn de kleine dingen die zo'n toekomst kleur geven. Het zijn initiatieven die klein beginnen, die een weg wijzen.

Zoals het bericht in de folder bij de liturgie. Over vrouwen die groentezaden krijgen. Die daarmee groenten kunnen kweken en gezonde maaltijden bereiden. Die zodoende niet meer enkel zijn aangewezen op de rijstteelt. Die een opleiding krijgen om betere oogsten te genereren.

Zoals het bericht dat een paar weken terug in het nieuws was: dat het herstel van bossen flink bij kan dragen aan klimaatverbetering. Daarvoor is bescherming van bos nodig – en geduld.

Zoals het bericht dat Staatsbosbeheer in de vorige winter 1,6 miljoen bomen heeft geplant – twee keer zoveel als in voorgaande jaren. Het begin van een massale boomplantactie voor de komende tien jaar.

Zoals die zes jongeren hier in ons midden die straks Fairtrade producten gaan verkopen; wier handen jeuken om in Aghaiani iets te kunnen doen voor kansarme kinderen. Zoals Gerwin en Annika en Demi die als leiding meegaan en een deel van hun vakantie erin steken.

Zoals 'Land van Ons', een burgercoöperatie die landbouwgrond opkoopt en verpacht aan boeren die de biodiversiteit op het land herstellen en intussen rendabel boeren.

Zoals 'Aardpeer', een burgercoöperatie met een vergelijkbaar doel.

Wanneer ik aan zulke voorbeelden denk, krijgen de woorden van psalm 97 voor mij reliëf. 'In wolk en duisternis is hij gehuld', zegt de dichter over God. En 'vuur gaat voor hem uit'. Dat doet natuurlijk denken aan de verhalen uit Exodus: God die als een wolkkolom bij dag, en als vuur bij nacht, voor het volk Israël uitgaat. Maar is hij er op die manier niet ook voor óns? We zien hem niet zo makkelijk. Ook voor ons is hij in een wolk gehuld. Maar wie goed kijkt, ziet hem: in de succesvolle initiatieven van Solidaridad. In burgerinitiatieven om ons heen. In allerlei signalen, soms heel dichtbij, soms in iemand naast je die voor jou is als dat vuur bij nacht.

Het is een wens die ik, zeker na de verkiezingen van de afgelopen week, enorm voel: laten we elkaar helpen de toekomst te openen. Een toekomst die niet gekleurd wordt door ons gevoel van onvrede of door verlangen naar vroeger, maar door tekenen van hoop. Een toekomst waarin God als wolkkolom en vuur voor ons uit gaat.